

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Ингушетия

ГБОУ "ООШ с.п. Галашки"

РАССМОТРЕНО

На заседании ШМО
начальных классов

Мартазанова С.М.
Приказ № 1 от «13» 08. 2023 г.

СОГЛАСОВАНО

Зам. директора по УВР

Евлоева М. А-Г.
от «28» 08. 2023г.

УТВЕРЖДЕНО

Директор ГБОУ «ООШ с.п.
Галашки»

Битиева З.Б.
Приказ № 95/1 от «14» 08. 2023г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Родная литература»

для обучающихся 1 класса

с.п. Галашки 2023

1 класе 2023-2024 шера дешар хъехара балха программа

Длакхетора каьхат.

Программа оттаяьй ФГОСа компоненташца ювзаяь, г1алг1ай мотт хъехара Г1алг1ай республика дешара министерство хетаяьча хьокхама программага хъежжа 1 класса г1алг1ай мотт хъехара долча дешара книжках. Книжка чулоацам оттабаьраш: К.А.Гагиев, Н.Д.Котиева, Оздоев, А.О. Мальсагов. Арахийцад книжка тоа а даь кхозлаг1а 2009 шера «Сердало» яхача издательство-205 оаг1ув.

Юхьянцарча классашка дешара урокаш хъехаш болча хъехархошта хьалхашка доккхий а бехктохкаме а декхаращ латт: дешархой шаьра, нийса, кхетадеш, кьоастандеш деша 1омабар; дешара книжкаш т1арча произведений чулоацам бовзийтар а цар керттера уйла йовзийтар а.

Эрсий йоазонхой произведенеш юкьеяхьара ма1ан да г1алг1ай эрсии литература в1аши ювзаяра, метта к1оаргалонаш, хозал тахкар, шинна метта безам т1абахийтар, сага кхетаме мел лоарх1аме да цу литература чулоацамо хъехар берашта д1ахайтар.

Программа лерх1ам ба:

- дешархой 1омабе шаьра, кхетам болаш, оаз тоаеш тайп-тайпара тексташ еша;
- дешара безам т1абахийтар, ч1оаг1бар, книжка дезадалийтар, из харжа а шоаш деша а хар;
- художественни х1ама довзара безам кхебар, произведенеш ешаш дешархоша шоашта хетар дувцар, хьагойтар, оазаца а дешашца а сурташ дехкар;
- доттаг1алах, дикалах, эздах, бакьдарах кхетам шербар, г1алг1ай литература езаялийтар, цун чулоацамца дешархой дика оамалаш кхеяр.

Дешара ларда сурт-сибат.

- Ладувг1а хар, шийга дувцар нийса кхетадар, хаттарашта жоп дала хар, текста чулоацам арг1-арг1аг1а хургболаш д1анийсбе хар.
- Сабаре, дешдоакьошца дешарца шаьра, кхетаме дешара д1ат1авалар, нийса, б1арчча дешашца, ч1оаг1а деша хар. Т1ехь-т1ехьаг1а сихлуш деша хар.

Литература хара пропедевтика.

- Тайп-тайпара уйлаш йола предложенеш текст йоацалга а, текст сенах оал а хар. Текста чулоацам а керттера уйла а дешархочоа шийна хьаала хар.
- Текста чулоацам хьабувцар, дешалехьа сюжета чу хетаргахьа дувцаргдар е хургдар хьаала хар.

-Дешархошта хъехархочун новкъосталца ха деза текста юкъера синонимаш, антонимаш, эпитеташ хъалеха.

Байта а проза а чулоацам в1аши биста, тайп-тайпара жанраш йовза.

Дешархой кхоллама болх.

-Йовхъамех дешар, хъхьокхар, багах а дешашца а сурт дилар, тоае езаца текстаца тайп-тайпара болх бе хар, шера ханашка хъежжа, 1алама хъал довзаш хила.

1класса дешархочун ховш хила дезачун ларда эшамаш.

Дешар.

Уйла т1айохийташ, нийса, б1арчча дешашца дешара т1авалар. **1 ахшера** ч1оаг1ача оазаца ца йовза текст ешаш 40-50 дош а кхы а дукхаг1а а деша.

2 ахшера дешар кхетадеш, нийса, оаз а тоаеш, б1арчча дешашца, эша сихал а ч1оаг1ал а йолаш ца йовза текст ешар 55-60 дош, кхы а дукхаг1а дешар.

Дешархошта ха деза:

- дешачун тиллача ц1ера уйла е, цун чулоацамцара бувзамах, кертера уйла, цун къайлаг1а дола ма1ан малаг1а да, шоай ц1и тилла;

- произведене ц1ерага а сурташка а хъежжа дувцаргдар фуд хар;

-кертера дешаш хъалеха, хъехархочун хаттарашта жоп дала ха;

-жоп ч1оаг1деш чулоацам чура эша предложенеш хъалехар;

-шоаш текста доаг1а хаттараш оттаде;

-текст доакъошта екъа, шоаш цу доакъошта ц1и тилла;

-текста кертера уйла хъаала, из текста ц1ераца ювзае;

-произведенешка бувцача турпалхоех шоашта хетар дувцар, дийшачох шоашта хетар хъаалар, кортрбар;

- чулоацам нийса а дукха х1ама юкъе ца дуташ а хъадувца;

- текста дешаш а предложенеш а юкъейоалаеш хоржаш деша;

- байташ а з1амига дакъилгаш а дагахъа 1омаде, эшача тайпара сиха, оаз тоаеш, ч1оаг1а, текстага хъежжа;

-тайп-тайпара литературни жанраш шоайла къоастае ха (дувцар, фаьлг, байт, к1оанолг, шира дувцар, ховли-довзали, кица, дагардерг, илли, кх. д1. а).

Метапредметни

Регулятивни УУД

- Хъехархочунца дешара т1адуллар оттаде, урока лерх1амга хъежжа. Деша дешара лерх1амашка хъежжа.
- Массанеца цхъана урока план оттае ха, произведени чулоацам хъабувцара план оттае ха. Планага хъежжа беш бола болх тахкар, баъча балха корта бар, мах бар, иштта кхыча дешархой балха мах бар.
- З1амигача тоабаца е шинне цхъана болх беш, кердача темах ховр а, де ховр а хъакьоастадар. Урок йодаш беча балхах раъза хилар е ца хилар д1аяздар, лакхача говзала т1акхувш хилар хъахьокхар.
- Ше баъча балха раъза хилар е ца хилар дешархочо ший ло1амаг1а хъаалар, урока карах ца доалача х1ама теркам бар, из тоадара болх бе лерх1ам дагалацар.

Познавательни УУД.

- Текста тохкам бе ха, хъехархочо хаттарашца новкъостал а деш. Деша къайла ма1ан ха, из тахка.
- Произведенеш шоайла йиста, в1ашкаоттае, юкъарадар а тарадоацар а хъаоалаш.
- Дийшачун дакъа диста мукъама е или дакъаца, е суртаца, е кицаца.
- Произведени турпалхочо дечун бахъан тахкар. Шийна хетачун, ше яхачун доаг1а масалаш доаладе, даържа дувзаденна къамаъл де.
- Г1алг1ай фаългаш кхоллара лерх1ам ха, цар лу пайда, цар лерх1ам ха.
- Поэзи а проза а шоайла къоастае ха, литературнии 1илман кхетам балара тексташи санна.
- Кхоллама навикаш хъахьокхар, тайп-тайпара произведенеш дагалувцаш, проектни т1адулларах кхоачашдеш.
- Дешашдар кхетаде, дийшар лоацца таблица чу а схема чу а д1аязде ха.

Коммуникативни УУД.

- Дувцара къамаъл оттаде, урока болх беш кадай хила, хаттараш тела. Диалог, тоабах болх беш дакъа лаца. Шийна бакъахъа хетар ч1оаг1деш, кхычарца къамаъл де хар.
- Темага хъежжа 5-6 предложенех дувзаденна къамаъл оттаде. Проекта 1-2 слайд кхолла. Кхычунга ладувг1а ха, къовсама юкъе дакъа лаца.
- Произведени урпалхочо даьчун мах бе, эздеш дешашца къамаъл де.

- Кхыча дешархой урока баъча балха мах бе ха, оттаяьча критерешца.

- Барт бара кийча хилар хьахьокхар, кьовсам, дов е цатоам длабаккхара тайп-тайпара вариацеш йоалае ха.

- Боккхийчарца къамаьл деш, книжкаши, дошлоргаши, энциклопедеши дешаш кердадар, пайдабар леха.

-Йоккха йоаца презентаци (5-6 слайд дола) боккхийчар новкъосталца кийчъяр, проекта темага хъежжа, слайдашка хъежжа темах лаьца лоацца дувца.

Личностни.

- Художественни произведенеш ешарца дезала юкьера безама керттера хьал хар (барт хилар, сий дар, безаме, къахетаме, влаши новкъостал деш хилар)

- Ше ваьнна моттиг ховш хила, ше малаглача этносаца лоархлаш ва ха. Кхыча къамех цар сий деш къамаьл дар.

- Кхыйола культураш а, къамаш а долга ховш хилар, дикагла довзачарех хьадувца ха, культураца е динаца шоай культура е дина таракетараш хьаала хар (нохчий, татараш, ларбий, сирийцаш, кх. дг. а).

-Юкьа а ца лелхаш, кхычунга ладувгла ха, ший уйла сатийна длаалар, тайп-тайпара аргументаш а йоалаеш. Дешархой влаш кьовсам балара бахьанаш ха.

- Цлагла а классе а книжкаш дешара тлакхувш хилар хьахьокхар, библиотеке ахар, мукьа волча хана, урока эша материал кийчъяр.

- Йозонхой кхолламах ха безам болаш хилар хьахьокхар, шийна эггара члоаглагла безачар цлешаш яха хар, безара бахьан а хьаалар.

- Литературни кхоллама болх шийна эшаш болга хар.

-Ишколе вахара бокьонаш йовзар, цар дешархочоа луп айда малагла ба хар. Дикача дешархочун масалаш доаладе йийшача произведени юкьера.

- Сага новкъостал доацаш ше болх бе ховш хила, ше даьчох жоп дала дезалга ховш хила.

-Поэтически деша хозал ховш хила, йозонхочо дешашца сурт дулаш доаладаь дешаш хьалаха ховш хила. Хозахийта дешаш а эпитеташ а шоай къамаьла юкьедоаладар.

-Эзделаца дар доацар ховш хила, литературни турпалхоехи эздийча сагахи йоахка оамалаш хьаювцаха, глулакхаца дар доацар къоастаде ха.

- Дешаш а яз деш а нийса вагларай бларгий са толха ца дараи йоагла бокьонаш ховш хила. Клаьдвалар дладоаккхаш е еза упражненеш йовзаш, уж еш хила. Саг унахцлена хилара бокьонаш цлагла а накъайоалаш лелае ха.

Календарни тематически план дешарах 1 класс (к1ира 1 с.).

Урока №	Урока тема	сахъа-таш	ха		Ц1.болх
1	Вай даъй-мохк. Гуйрен беркат. Хаъсий беш.	1			
2	Коа леладу оалхазараш. Коа т1ара хъайбаш. Хъуна оакхарий.	1			
3	Нах д1а-хъа уха г1ирсаш. Ишколера буфет. Дешархочун 1уйре. Тха класс.	1			
4	Алапаш А, а, М, м.	1			
5	Алапаш У, у, Р, р.	1			
6	Алапаш Ш, ш, И, и.	1			
7	Алапаш Н, н, С, с.	1			
8	Алапаш Л, л, О, о.	1			
9	Алапаш Д, д, Х, х .	1			
10	Алапаш З, з, К, к.	1			
11	Алапаш Е, е.	1			
12	Алапаш В, в, Б, б.	1			
13	Алапаш Т, т, Я, я.	1			
14	Алапаш Г, г, Й, й.	1			
15	Алапаш Ц, ц, Ч, ч.	1			
16	Алапаш 1, 1, Г1, г1 .	1			
17	Алапаш П, п, Кх, кх .	1			
18	Алапаш Ж, ж, ж1, б1, з1, в1, д1 .	1			
19	Алап к1аьда хъарак (ь) . Алапаш Аь, аь .	1			
20	Алапаш Хь, хь, Ю, ю .	1			
21	Алапаш Ф, ф, Э, э .	1			

22	Алап ч1оаг1а хъарак (ъ) . Алапаш Къ, къ .	1			
23	Алапаш К1, к1 .	1			
24	Алапаш Т1, т1 , П1, п1 .	1			
25	Алапаш Ч1, ч1, Х1, х1 .	1			
26	Алапаш Ц1, ц1, Яъ, яъ .	1			
27	Алапаш ы, Ё ё .	1			
28	Алапаш Щ, щ .	1			
29,30	Шолха алапаш .	2			
31-32	1омадаър ч1оаг1дар. Дешаш а предложенеш а ешар.	2			

Календарни тематически план дешарах 1 класс (к1ира 2 с.).

Урока №	Урока тема	сахъ.	Ха		Ц1.болх
1	Школен г1ирс. Ахка. Гуйре.	1			
2	Вай даъй-мохк. Гуйрен беркат. Хаъсий беш.	1			
3	Коа леладу оалхазараш. Коа т1ара хъайбаш. Хъуна оакхарий.	1			
4	Нах д1а-хъа уха г1ирсаш. Ишколера буфет. Дешархочун 1уйре. Тха класс.	1			
5	Оаз а алап а А, а.	1			
6	Оаз а алап а М, м.	1			
7	Оаз а алап а У, у.	1			
8	Оаз а алап а Р, р.	1			
9	Оаз а алап а Ш, ш.	1			
10	Оаз а алап а И, и.	1			
11	Оаз а алап а Н, н.	1			
12	Оаз а алап а С, с.	1			

13	Оаз а алап а Л, л.	1			
14	Оаз а алап а О, о.	1			
15	Оаз а алап а Д, д.	1			
16	Оаз а алап а Х, х.	1			
17	Оаз а алап а З, з.	1			
18	Оаз а алап а К, к.	1			
19	Оаз а алап а Е, е.	1			
20	Оаз а алап а В, в.	1			
21	Оаз а алап а Б, б.	1			
22	Оаз а алап а Т, т.	1			
23	Оаз а алап а Я, я.	1			
24	Оаз а алап а Г, г.	1			
25	Оаз а алап а Ы, ы.	1			
26	Оаз а алап а Ц, ц.	1			
27	Оаз а алап а Ч, ч.	1			
28	Оаз а алап а 1, .	1			
29	Оаз а алап а Г1, г1.	1			
30	Оаз а алап а П, п.	1			
31	Оаз а алап а Кх, кх.	1			
32	Оаз а алап а Ж, ж.	1			
33	Алапаш ж1, б1, з1, в1, д1 дола дешаш.	1			
34	Алап к1аьда хьарак (ь).	1			
35	Оаз а алап а Аь, аь.	1			
36	Оаз а алап а Хь, хь.	1			
37	Оаз а алап а Ю, ю.	1			
38	Оаз а алап а Ф, ф.	1			
39	Оаз а алап а Э, э.	1			
40	Алап ч1оаг1а хьарак (ъ).	1			
41	Оаз а алап а Къ, къ.	1			
42-43	Оаз а алап а К1, к1.	2			
44	Оаз а алап а Т1, т1.	1			

45	Оаз а алап а П1, п1.	1			
46	Оаз а алап а Ч1, ч1.	1			
47	Оаз а алап Х1, х1.	1			
48	Оаз а алап а Ц1, ц1	1			
49	Оаз а алап а Яь, яь.	1			
50	Оаз а алап а ы.	1			
51	Оаз а алап а Ё, ё.	1			
52	Оаз а алап а Щ, щ.	1			
53	Абат. Х1анз вайна деша хов. Даьхен сурташ.	1			
54	Нана. Барх1лаг1а март.	1			
55	Ахьмад. Йоккха саг.	1			
56	Харц ма ле.	1			
57	Маькх, малх, машар. Кхораш. Циски дахкеи. Готахьазилг.	1			
58	Дика дешархо. Н1ана.	1			
59	1ийса. Цогаи пхьагали.	1			
60	Б1аьстан юхь. Ди д1аьхлуш доаг1а. Кино.	1			
61	Гуйре. Сомий беш. Алкхашк. Ахка. Г1о вай, г1о вай. К1а.	1			